

УДК 343.2

Ярослав Кушнір,магістрант юридичного факультету
ПВНЗ «Буковинський університет»**Анелія Смирнова,**канд. юрид. наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
ПВНЗ «Буковинський університет»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ ЗЛОЧИНІВ ТА ВИРОКІВ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Стаття присвячена порівняльному кримінально-правовому аналізу системи призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків України та Франції в умовах сучасності. Визначено цілі та мету покарання, виокремлено основні особливості, методи та показники у рамках компаративного аналізу кожної із систем призначення покарання для вдосконалення національної системи права, правової доктрини та судової практики.

Ключові слова: система призначення покарання, кримінально-правовий аналіз, дослідження, показники, проступок, відповідальність, виокремлення, удосконалення, соціальний захист, сучасний неокласицизм, заохочення, залякування, спеціальні правила, система повного складання, система поглинання, факультативне підвищення, порівняльний аналіз, компаративний аналіз, основне покарання, додаткове покарання.

Вступ. Сучасне суспільство надало людині широкі права і можливості, до використання яких потрібно підходити відповідально. Це зумовлюється тим, що можливості людини в суспільстві значно зросли. У сучасному світі кожний залежить від усіх, а усі від кожного.

У цих умовах безвідповідальна поведінка і злочинні діяння є соціальним злом, яке породжує протиправність і значну суспільну небезпеку. Державна боротьба зі злочинністю передбачає комплекс заходів, серед яких провідне місце займає покарання, що виступає основним засобом охорони суспільства від злочинних посягань. Виконання державної політики у боротьбі зі злочинністю реалізується шляхом застосування погрози покарання, яка існує в санкції кожної кримінально-правової норми, в межах вчиненого суспільно-небезпечного діяння. Розглядаючи дану тему, варто визначити основні поняття – злочину та покарання як ключових, взаємопов'язаних категорій та складових елементів системи призначення покарання. Відповідно до ч. 1 ст. 11 КК України злочин – це передбачене цим КК суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Покарання ж, відповідно до ч. 1 ст. 52 КК України, є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Постановка проблеми. Розглядаючи загальні аспекти системи права Франції та України в умовах сучасності, хотілось би приділити більшу увагу кримінальному праву цих держав, в особливості системі призначення покарання,

оскільки саме ця ланка кримінального права відображає ступінь ефективності роботи судочинства, точність, неупередженість та справедливість вироків суду.

Для відображення цілей та мети покарання і особливостей кожної із систем призначення покарання необхідно застосувати метод порівняльного правознавства, що набув широкого застосування в теоретичній та практичній діяльності під час вивчення та дослідження історії права, у філософії права, загальній теорії права зарубіжних та національних систем і галузей права. Варто сказати, що в законодавчій практиці широко використовується порівняльне право для вдосконалення національного права. Така ж можливість відкрита правовій доктрині та судовій практиці. Порівняльне право необхідно і для розвитку національного кримінального права, і сьогодні багато юристів зацікавилися ним, для того щоб краще пізнати і зрозуміти як вітчизняне, так і зарубіжне кримінальне право.

У статті проведено кримінально-правовий аналіз системи призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків у рамках порівняльного аналізу Франції та України. Досліджено та систематизовано основні елементи та показники кожної із систем призначення покарання.

Спеціальні правила призначення покарання є невід'ємним елементом системи заходів, які використовуються для обрання виду та розміру покарання, а тому цей елемент повинен розглядатись як частина єдиного цілого, що відповідає єдиним засадам, за допомогою яких реалізуються завдання, що сприяють досягненню визначеної законом про кримінальну відповідальність мети.

Мета статті. В рамках даної статті проводимо науково-теоретичний аналіз та дослідження окремих аспектів, методів та правил, які застосовуються для визначенні покарання за сукупністю злочинів. Проводимо кримінально-правовий та порівняльний аналіз основних показників та складників призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків Франції та України.

Постановка завдання. У межах розгляду проблематики даної статті були визначені та структуровані основні цілі дослідження:

- проведення широкого порівняльного-правового аналізу системи призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків Франції та України;
- виокремлення та систематизація основних складових елементів системи призначення покарання Франції та України;
- аналіз основних показників, що впливають на призначення покарання;
- визначення та систематизація основних відмінностей системи та правил призначення покарання, відображення результатів у таблиці № 1;
- формування пропозицій щодо закріплення та втілення у практичну діяльність чітких правил призначення покарання, що має істотне значення для забезпечення належного правового регулювання та здійснення правильного обґрунтування основних та другорядних показників призначення покарання.

Аналіз наукових джерел. У процесі написання даної роботи, зважаючи на актуальність обраної проблематики, були використані науково-теоретичні та прикладні джерела, статистичні дані з практичної діяльності та науково-дослідні публікації. Автор керувався літературою таких учених, практиків та теоретиків: Н. І. Костенко, А. Н. Єжов, Н. Є. Кирилова, М. А. Ігнатова, Є. С. Попова, Н. А. Сторчак, А. В. Лохвицький, М. Ансель. Нормативною основою стали такі правові акти, як Конституція України, Кримінальний кодекс України, Постанова Пленуму Верховного суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 «Про призначення судами кримінального покарання», Кримінальний кодекс Франції 1791 р., Кримінальний кодекс Наполеона 1810, Чинний КК Франції 1992 року, Швейцарський КК 1950 р.

Методологічна база дослідження. У процесі даного дослідження були використані загальнонаукові методи та засоби наукового дослідження, серед яких: синтез, узагальнення, індукція та дедукція, аналогія та моделювання, порівняльний та компаративний аналіз, а також формально-логічні, загальнонаукові підходи, форми та рівні наукового пізнання, що сприяли формуванню цілісної бази знань про предмет та об'єкт дослідження.

Виклад основного матеріалу. Кримінальне право як окрема галузь національного права України покликане вести ефективну боротьбу зі злочинами (протиправними суспільно небезпечними діяннями). У процесі розбудови самостійної, правової та незалежної держави, що зумовлено широкою законотворчою і правовою

діяльністю, особливого теоретичного та практичного значення для визначення підстав кримінальної відповідальності та меж призначення покарання у разі вчинення кількох злочинів великого значення набуває постановка проблеми дослідження, зокрема сукупності злочинів.

Притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності і призначення належного їм покарання – це дуже складна і довготривала процедура. Покарання, як один із центральних інститутів кримінального права, є вагомим інструментом у руках держави для охорони та захисту суспільних відносин, однією із найбільш поширених форм реалізації кримінальної відповідальності. Покарання, яке застосовується від імені держави, являє собою реакцію держави на скоєний особою злочин.

Для самого ж злочинця покарання являє собою кримінально-правовий наслідок скоєного їм злочину. Найважливішим у цій процедурі є встановлення в діях суб'єкта злочину визначеного кримінальним законом складу злочину, сукупності суб'єктивних та об'єктивних ознак, що визначають суспільно небезпечне діяння як кримінально каране.

У літературі поширена думка, що покарання у боротьбі зі злочинністю виконує допоміжну роль. Ця думка потребує уточнення. Вона є слушною щодо системи заходів, які держава використовує для профілактики злочинів, зниження злочинності, усунення її причин та умов. На підтвердження цього варто навести гуманістичні ідеї Монтеск'є, Бекарія та інших авторів про те, що навчений досвідом законодавець краще попередить злочин, ніж буде вимушений карати за нього.

Сукупність злочинів полягає в тому, що особа скоює два або більше злочинів, кожен із яких передбачений різними статтями або різними частинами Особливої частини КК, за жоден з яких її не було засуджено. У зв'язку з цим можливі різні підходи до призначення покарання за таку сукупність. Серед них можна виділити такі:

1. Система повного (абсолютного) складання покарань;
2. Система обмеженого складання покарання;
3. Система поглинання;
4. Система обов'язкового або факультативного підвищення покарання;
5. Змішані системи призначення покарання за сукупністю злочинів.

Отже, різні системи кримінального права вирішують по-різному питання про порядок покарання за кілька злочинів і межі цього покарання. В історії кримінального права ці питання вирішувались по-різному, але завжди передбачався особливий порядок призначення покарання за сукупністю злочинів та особливі принципи його призначення. Відомо, що в римському праві існувала формула «*poena major absorbet poenam mi noveret*» – «більше покарання поглинає менше». Іншими словами, у разі сукупності злочинів призначалось тільки одне покарання за найбільш тяжкий злочин, інші ж поглиналися цим покаранням. На недоліки такої системи звертали увагу багато криміналістів. Зокрема, А. В. Лохвицький вважав, що це є

покаранням за принципом «сім бід – одна відповідь». Ця система була закріплена в одному з перших кодексів XIX ст. – Баварському уложенні 1813 р. [11, с. 55-61]

Система обмеженого складання з'явилася з метою пом'якшити жорстокість системи абсолютного складання. Відповідно до неї сума покарань обмежується певною межею. Наприклад, чинне Голландське уложення 1881 р. припускає додавання покарань, але за умови, щоб сума їх не перевищувала найбільш суворе з них більше як на одну третину.

Щоб усунути суворість систем складання, з'явилася система їх поглинання, за якою більш суворе покарання, призначене за один зі злочинів, що входять у сукупність, поглинає менш суворе. Прагнучи якось усунути хиби системи поглинання, коли особа, по суті, відповідає лише за той злочин, за який призначено більш суворе покарання, багато КК почали вводити систему обов'язкового або факультативного підвищення покарання, призначеного за сукупністю. Суд, призначивши покарання за сукупністю шляхом поглинання, зобов'язаний, зважаючи на закон або на власний розсуд, підвищити це покарання до певної межі. Так, у Швейцарському КК 1950 р. суд, призначивши покарання за найбільш тяжкий злочин, може підвищити його (але не більше ніж наполовину) понад максимум покарання, передбаченого за це діяння. Суд зв'язаний, крім того, максимумом даного виду покарання. [10, с. 348].

Найбільш поширеними в законодавствах є змішані системи, які більшою мірою забезпечують індивідуалізацію покарання. У них застосовуються одночасно система обмеженого складання і система поглинання або сполучення цих систем із системою обов'язкового або факультативного підвищення покарання. Історія розвитку нашого законодавства характеризується пошуками оптимального вирішення питання про порядок і принципи призначення покарання у разі сукупності злочинів, у результаті чого система поглинання знайшла своє місце в системі покарання колишнього Радянського Союзу та частково в сучасній системі кримінального права суверенної України, зміст якої відображає ч. 1. ст. 70 чинного КК України: «При призначенні покарання за сукупністю злочинів суд призначає основне і додаткове за кожний злочин окремо, визначає остаточне покарання шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим або шляхом повного чи часткового складання призначених покарань» [8, с. 182]. Із вищезазначеного випливає, що сучасна система призначення покарання за сукупністю злочинів базується на двох принципах, які об'єднують у собі поняття складання покарання шляхом поглинання та повного або часткового складання призначеного покарання, що являє собою змішану систему призначення покарання.

Відповідно до ст. 71 сукупність вироків має місце там, де засуджений після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив новий злочин. Таким чином, у разі сукупності вироків:

а) постановлений вирок, яким особа засуджена до певної міри покарання;

б) це покарання ще цілком не відбусте засудженим;

в) новий злочин скоєний після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання. Оскільки у разі сукупності вироків новий злочин вчиняється після засудження особи за першим вироком, має місце ситуація, що свідчить про підвищену небезпечність винного [1, с. 49]. Тому за інших рівних умов сукупність вироків становить більшу суспільну небезпечність, ніж сукупність злочинів, де обидва злочини вчиняються до засудження, до постановлення вироку хоча б за один із них. Характерною для кримінального права України є наявність основного та додаткового покарання, яке може бути використане у формі:



Узагальнивши історичні етапи становлення та формування вітчизняної та зарубіжної систем призначення покарання, варто перейти до розгляду особливостей систем призначення покарання у Франції, визначити основні риси та відмінності. Пропонуємо в межах правового аналізу здійснити розгляд системи призначення покарання Франції в рамках порівняльної характеристики та подальшого відображення у формі таблиці.

Франція є країною, де вперше після Великої Французької революції 1789 р. з'явився перший буржуазний Кримінальний кодекс 1791 р. Пізніше цей кодекс був замінений Кримінальним кодексом Наполеона 1810 р., що діяв більше 180 років, доки 1 березня 1993 р. не набрав чинності новий, який діє і нині – кодекс 1992 р. Саме тому кодифіковану систему кримінального права, закладену КК 1791 р., називають континентальною. КК Франції не містить визначення покарання і не формулює його цілей. У законодавстві лише встановлюється система покарань, які можуть бути призначені за скоєний злочин, або проступок, або порушення. У цілому ж покарання можна визначити як міру державного примусу, що призначається спеціально уповноваженими на те органами (судами, трибуналами) і полягає в певних несприятливих наслідках для особи, яка засуджена за скоєння злочинного діяння.

Покарання має певний характер, тобто французьке кримінальне право має унікальні призначення покарань із невизначеним строком або режимом. Покарання має бути

виконано так, як призначено судом, без будь-яких подальших змін терміну. У французькому кримінальному праві покарання можна визначити як основну санкцію, передбачену за скоєння злочину [6, с. 72], засновану на понятті вини і пов'язану з поняттям кари, отже, покарання має моральне забарвлення і встановлюється на певний термін. Що ж стосується правового режиму, покарання відповідає принципам законності і особистого характеру санкцій.

У Франції щодо проблеми покарання стикаються дві основні концепції – сучасного неокласицизму і нового соціального захисту.

Відповідно до теорії сучасного неокласицизму, покарання – форма суспільної реакції на скоєння злочинного діяння, яка традиційно має дві основні мети: *заохочення і залякування*. Теорія неокласицизму базується на основних положеннях класичної школи. Але прихильники неокласичної школи пропонували враховувати особу злочинця, залишаючись у рамках закону. Спостерігається у цій теорії пом'якшення покарання порівняно з класичною доктриною. Основні риси покарання являють собою точний вираз його цілей. Болісний характер покарання є прямим наслідком прагнення держави до *«відплати»*. Особа

винна у скоєнні злочинного діяння, а значить повинна спокитувати свою провину. Покарання, відповідно до даної теорії, повинно бути виконане так, як призначено судом, без будь-яких подальших змін терміну і змісту покарання (М.-Л. Паса) [7, с. 112].

Теорія соціального захисту – один із напрямів в науці кримінального права ХХ століття – висунула ідею «соціального захисту» як засіб раціоналізації заходів боротьби зі злочинністю. Представники цієї течії виступили проти основних понять кримінального права («злочин», «провина», «покарання» та ін.), запропонували замінити їх поняттями «небезпечний стан особи» і «заходи безпеки». Замість заходів кримінального покарання ними пропонувалася «ресоціалізація» злочинців шляхом лікувальних та інших превентивних заходів, що означало повну ліквідацію елементарних гарантій законності, відкривало шлях сваволі судово-адміністративних органів.

Після Другої світової війни, в кінці 40-х років ХХ століття, у зв'язку з необхідністю боротьби зі зростаючою в усіх країнах злочинністю виник більш прогресивний напрям, названий школою «нового соціального захисту» («гуманістичний рух у кримінальній політиці»), глава

Таблиця 1

Основні відмінності системи призначення покарання Франції та України:

1. За системою призначення покарання за сукупністю злочинів:	
Україна Відповідно до ст. 70 КК України, переважає змішана система призначення покарання, що відображає в собі елементи системи повного складання та поглинання покарання.	Франція Відповідно до КК Франції 1992 року, переважає змішана система призначення покарання, в якій стикаються дві концепції: сучасного неокласицизму та соціального захисту.
2. За видами покарань і способами поєднання в законі:	
Україна Відповідно до ст. 52 КК України, за вчинення злочинного діяння може призначатись основне та додаткове покарання.	Франція Відповідно до КК Франції 1992 року, за вчинення злочину може призначатись: основне, додаткове та супутні покарання.
3. За сукупністю благ, яких позбавляється злочинець:	
Україна Відповідно до ст. 51 КК України, покарання може застосовуватись у вигляді: штрафу, позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, позбавлення права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, службових обмежень для військовослужбовців, конфіскації майна, арешту, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі.	Франція Відповідно до КК Франції, покарання може призначатись у таких формах: покарання, пов'язані з позбавленням волі, покарання, що обмежують свободу, що зачіпають майнові права засуджених, пов'язані з обмеженням прав.
4. Призначення покарання за сукупністю вироків	
Україна Відповідно до ст. 71 КК України, покарання за кількома вироками призначається, якщо засуджений після винесення вироку, але до повного відбуття покарання скоїв новий злочин.	Франція Відповідно до ст. 132- 8, 10 КК Франції, покарання подвоюється, якщо фізична особа, раніше засуджена за злочини або проступок, протягом вказаного в законі строку з моменту закінчення попереднього покарання або строку давності обвинувального вироку вчиняє новий злочин або проступок.

якого – французький учений М. Ансель. Рух «нового соціального захисту» повністю стоїть на позиціях законності, пропонує лише заходи «юридичного виправлення» правопорушника для адаптації їх у суспільстві, не вивчаючи соціальних причин злочинності, що вкорінені в самих основах суспільства.

Представники цієї теорії висунули низку прогресивних пропозицій. Зокрема, ними висунута ідея більш широкого вивчення особистості злочинця, заміни короткострокового позбавлення свободи заходами некарального впливу і деякі інші. Як основні цілі покарання вони розглядають виправлення і ресоціалізацію злочинця, а також попередження вчинення злочинних діянь як цією особою, так й іншими особами [16, с. 340]. «Важливо, – пише М. Ансель, – так побудувати покарання, щоб воно саме по собі перевиховувало; ... необхідно також, щоб його функція ресоціалізації визнавалася головною і відрізнялася від простої побічної виховної дії неокласичного покарання. Покарання соціального захисту повинно, причому насамперед, мати на меті повернення злочинця суспільству. Єдине страждання, яке може і повинно бути з ним пов'язане, – це страждання від поневірянь, які дуже болісно переносяться сучасною людиною.

Цілі покарання – це кінцеві соціальні результати, на досягнення яких спрямоване встановлення покарань у кримінальному законі. Питання про цілі покарання в науці завжди були і є дискусійним. Укладачі перших пам'яток права виходили з того, що покарання має служити відплатою за скоєний злочин, і тому багато покарань у них ґрунтувалися на принципі Таліона («око за око»). Пізніше на перший план вийшла компенсація збитку, заподіяного злочинцем.

Сучасна система покарань Франції є поєднанням системи покарань, прийнятої кримінальним законодавством першої половини XIX століття, із заходами безпеки, які введені в законодавство наприкінці XIX – на початку XX століття.

Різноманітність видів покарань та наявність істотних відмінностей між ними зумовили необхідність їх класифікації:

- 1) за видами злочинних діянь (кримінальні, виправні, поліцейські);
- 2) за способом поєднання їх у законі (основні, додаткові, супутні);
- 3) за тими благами, яких позбавляється засуджений (покарання, пов'язані з позбавленням волі, так, що обмежують свободу, що зачіпають майнові права засуджених, пов'язані з обмеженням прав) [9, с. 232].

Відповідно до ст. 132-2 КК Франції сукупність злочинних дій простежуємо тоді, коли злочинне діяння вчинено особою до моменту винесення остаточного вироку за інший злочин. У ст. 132-8 – 132-10 цього ж кодексу зазначено: «покарання подвоюється, якщо фізична особа, раніше судима за злочин або проступок, протягом вказаного в законі строку з моменту закінчення попереднього покарання або строку давності обвинувального

вироку вчиняє новий злочин або проступок» [5, ст. 132-2; 132-8; 132-10]. Таке положення означає, що за кримінальним правом Франції ознакою, яка відмежовує сукупність злочинів від сукупності вироків, є вступ вироку в законну силу.

У межах порівняльного аналізу двох систем призначення покарання (Франції та України) в контексті їхніх особливостей пропонуємо відобразити компаративний аналіз у формі таблиці, де систематизовані основні особливості кожної із систем. Це дасть нам змогу краще побачити та узагальнити вище викладену інформацію (табл. 1):

Висновки

Підсумовуючи, зазначимо, що дискусійні аспекти правозастосування у разі призначення покарання за сукупністю злочинів зумовлені недостатньо детальним регулюванням відповідних питань у Законі України «Про кримінальну відповідальність», відсутністю адекватних чітких законодавчих критеріїв обрання того чи іншого спеціального правила призначення покарання за сукупністю злочинів. У цьому контексті вважаємо доречним навести твердження В. О. Навроцького, який зазначає, що «наявні суперечності між правом і законом (коли з'являються «не правові закони») мають зніматися у процесі законотворчості, а не застосування закону».

Загроза покаранням у сучасному суспільстві здатна утримати небагато людей від вчинення злочинних діянь. Однак здебільшого залякування змушує злочинців бути більш обережними, але не зупиняє їх перед вчиненням злочину. «Як історією, так і розумом ... підтверджується, – зазначав К. Маркс, – що жорстокість ... робить покарання абсолютно безрезультатним, бо знищує покарання як результат права».

Особливість сучасної системи покарань полягає в явній неспроможності не тільки до низити рівень злочинності, а хоча б його стабілізувати. Активні зусилля щодо ослаблення напруженості у сфері боротьби зі злочинністю проявляються у реформуванні норм кримінального законодавства та внесенні змін до інституту покарання таким чином, щоб це сприяло підвищенню ефективності каральної системи.

Сьогодні у Франції не тільки ліберально налаштоване вчення, а й практики починають розуміти, що причини злочинності надто глибокі, щоб їх можна було ліквідувати за допомогою «сили».

Основні зусилля спрямовані на пошук оптимального поєднання кримінальних покарань із заходами некарального впливу, а також на модифікацію форм і методів поведінки з правопорушниками. У свою чергу, результати аналізу судової практики щодо порушених у межах статті питань дозволяють стверджувати дискусійність окремих її проявів із позицій досягнення мети покарання. Зокрема, виявлено проблему застосування спеціального правила поглинання менш суворого більш суворим покаранням, вирішення якої, на наш погляд,

має здійснюватись шляхом запозичення досвіду іноземних держав, кримінальне законодавство яких не допускає застосування відповідного правила у разі реальної сукупності злочинів.

Список використаних джерел:

1. Бугела І. Г. Додаткові покарання в кримінальному праві України / І. Г. Бугела // Юриспруденція. – 2008. – № 7. – С. 49.
2. Імамів М. М. Види покарань та принципи формування їх системи : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук / М. М. Імамів. – Казань, 2004. – 32 с.
3. Єжов А. Н. Покарання у кримінальному праві країн Євросоюзу (Англії, Франції, Німеччини) / А. Н. Єжов. – М.: Юпітер, 2005.
4. Зарубіжний досвід регулювання питання призначення покарання за сукупністю вироків / за ред. Г. Мартинишин. – К., 2013. – С. 3.
5. Кримінальний кодекс Французької Республіки. – М., 1993. – Ст. 132-2; 132-8; 132-10.
6. Костенко Н. І. Міжнародне кримінальне право: Сучасні теоретичні проблеми / Н. І. Костенко. – М.: Юрлітінформ, 2004. – 72 с.
7. Крилова Н. Е. Основні риси нового кримінального кодексу Франції / Н. Е. Крилова. – М.: Спарк, 1996. – 112 с.
8. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство із змінами і допов. на 01 вересня 2012 року. – К.: Алерта, 2012. – 182 с.
9. Кримінальне право зарубіжних держав : Англія, США, Франція, ФРН, Японія, Італія / [авт. кол. Н. А. Голованова, В. М. Єрьомін, М. А. Ігнатова та ін.]; під ред. І. Д. Козочкіна. М.: 2010р. – 232 с.

10. Кримінальний кодекс Швейцарії / вступ. ст. Ю. Н. Волкова; науч. ред., передмова, пер. з нім. А. В. Серебреннікової. – 2-е вид. – СПб.: Юридичний центр Прес, 2002. – 348 с.

11. Кушнір Я. В. Система призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків в умовах сучасної системи кримінального права України : тези науково-методичного журналу / Я. В. Кушнір, А. В. Смирнова // Право та педагогіка. – Чернівці. – 2016. – № 4. – С. 55–61.

12. Попова Е. С. Система і види покарань з кримінального права Франції / Е. С. Попова. – М., 1988.

13. Про практику призначення судами кримінального покарання : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

14. Полтавець В. В. Загальні засади призначення покарання та їх кримінально-правове значення : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В. В. Полтавець ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – 2005. – 20 с.

15. Сторчак Н. А. Принципи призначення покарання та їх співвідношення із загальними засадами призначення покарання / Н. А. Сторчак // Держава і право: тези міжнар. наук.-практ. конф. 27-28 листопада 2009 р. – С. 345–348.

16. Сальваж Філіп. Кримінальне право Франції: Загальна частина / Філіп Сальваж. – Нижній Новгород, 2002. – 340 с.

Стаття посвячена сравнительному уголовно-правовому анализу системы назначения наказания по совокупности преступлений и приговоров Украины и Франции в условиях современности. Определены цели наказания, выделены основные особенности, методы и показатели в рамках сравнительного анализа каждой из систем назначения наказания для совершенствования национальной системы права, правовой доктрины и судебной практики.

Ключевые слова: система назначения наказания, уголовно-правовой анализ, исследование, показатели, проступок, ответственность, выделение, совершенствование, социальная защита, современный неоклассицизм, поощрение, запугивание, специальные правила, система полного сложения, система поглощения, факультативное повышение, сравнительный анализ, компаративный анализ, основное наказание, дополнительное наказание.

The article is devoted to a comparative criminal - legal analysis of the system of imposing punishment on the totality of crimes and sentences of Ukraine and France in the modern conditions. Defining the goals and objectives of punishment, highlighting the main features, methods and indicators in the comparative analysis of each of the systems of punishment. To improve the national system of law, legal doctrine and judicial practice.

Key words: penal system, criminal law analysis, research, indicators, misconduct, responsibility, isolation, improvement, social protection, modern neoclassicism, encouragement, intimidation, special rules, system of complete assembly, system of absorption, facultative improvement, comparative analysis, Comparative analysis, basic punishment, additional punishment.